

OKÉNKO

DO FARNOSTI

VYDÁVÁ FARNOST SV. VÁCLAVA V LETOHRADĚ

Ročník XXXIII **Říjen 2024** **číslo 10**

Múra

Za noci lítá
a přání skrytá
v srdci plaší

Lítá si v temnu noci
Člověku bez pomoci
někdy tak úzko je

Však každé nové ráno
vítězí slunce nad mûrami
a jistota že nejsme sami
i duši zkřehlou prozřítí

Josef Veselý

Úvodem

Mnoho lidí pomáhá postiženým povodní. Sláva jim.

Válka je ale horší než nespoutaný vodní živel, je projevem nenávisi a násilí. Soucítíme s Ukrajinci. Mysleli jsme si, že nad nimi v mnoha věcech vynikáme. Teď vidíme, v čem nás převyšují: v boji za svobodu, v odvaze, odpovědnosti za svou zem i potomky.

Vážíme si hasičů, obětavě hasí i oheň, který je nepálí. Proč církve nemají podobnou pověst? Po 1. a 2. světové válce i po konci socialismu v roce 1989 jsme se pokaždé vrhli na materiální opravu toho, co bylo v troskách. Ale nehledali jsme příčiny našich selhání, proto selhání opakujeme. Nevěříme už na čarodějnice a nikoho už neupalujeme, ale antisemitismu jsme nezabránili. Před sto lety jsme si mysleli, že už války nebudou, jsme přece demokraté, humanisté a křesťané. Ale nacismus a komunismus nás převálcovaly. Dlouho jsme měli v kostelích mnoho lidí, ale neučili jsme je přemýšlet a rozlišovat pravdu od lži. Místo toho jsme lidi vedli k poslušnosti vůči autoritám. Dnes ještě nějaké lidi v kostelích máme, ale do hledání moudrosti se nám nechce.

Říká se, že se stářím přichází moudrost, ale vidíme, že často stáří přichází samo. /v

Já jsem chléb živý, který sestoupil z nebe; kdo jí z tohoto chleba, živ bude na věky. ... Nebudete-li jíst tělo Syna člověka a pít jeho krev, nebudete mít v sobě život.

Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísím v poslední den.

Kdo jí mé tělo a pije mou krev, zůstává ve mně a já v něm.

Jako mne poslal živý Otec a já mám život z Otce, tak i ten, kdo mne jí, bude mít život ze mne. (Srv. J 6: 51-58)

Tisíce let si duchovenstvo dopřávalo Ježíšovu Hostinu jen pro sebe. Lidem místo Hostiny nabízelo adoraci.

A lidé si to nechali líbit. /v

Existuje vnitřní hluchota a němota srdce, která závisí na všem, co nás uzavírá v nás samých, uzavírá nás před Bohem, uzavírá nás před druhými: sobectví, lhostejnost, strach riskovat a vystavovat se nebezpečí, zášť, nenávisť a seznam by mohl pokračovat. To vše nás vzdaluje: od Boha, vzdaluje nás to od našich bratrů a také od nás samých; a vzdaluje nás to od radosti ze života.

Na tuto vzdálenost Bůh odpovídá opakem, Ježíšovou blízkostí. Ve svém Synu chce Bůh ukázat především toto: že je Bohem blízkým, Bohem soucitným, kterému záleží na našem životě, který překonává všechny vzdálenosti.

František

Bojovat na bitevním poli je ten nejhoupější a nejprimitivnější způsob vedení války. Nejvyšším válečným uměním je vůbec nebojovat, ale rozvrátit cokoli cenného v zemi nepříteli. Cokoli. Postavit bílé proti černým, staré proti mladým, bohaté proti chudým a tak dále... na tom nezáleží, pokud to narušuje společnost, pokud to podřezává morální vlákna národa, je to dobré. A pak si tuhle zemi prostě vezměte, když je všechno rozvrácené, když je země dezorientovaná a zmatená. Když je demoralizovaná a destabilizovaná, pak přijde krize.“

Jinými slovy, to, co se děje ve společnosti, je pečlivě naplánované a exekované ruskými tajnými službami jako součást ruské válečné doktríny. A my se tomu naprosto hloupě nebráníme.

Yurij Bezmenov, bývalý agent KGB

Nikdy se nehádej s knězem a s kurvou.

Za kurvou stojí ďábel, ale za knězem stojí Bůh. *páter Ferda*

V době pronásledování StB a nespravedlivých soudů za minulého režimu jsem si to rozšířil – za každým Ježíšovým učedníkem stojí Bůh. /v

Hladoví-li ten, kdo tě nenávidí, nasyt' jej chlebem, žizní-li, napoj ho vodou.

Príslovi 25:21

Před 2. světovou válkou někteří západní politici tlačili naši vládu k odevzdání Sudet Hitlerovi – prý aby byl zachován mír v Evropě. Podobně dnes kolaboranti s Ruskem říkají, že by se pro mír měla Ukrajina vzdát části své země.

Nevěřte všemu, co se vám k věření předkládá. Zkoumejte vše a sami se přesvědčujte, zda to je pravda.

J. A. Komenský

Bohu není třeba zlatých rouch,
nýbrž zlatých duší.

To neříkám proto, že bych chtěl zabraňovat darování takových věcí kostelu, požadují však, aby je provázely, ba předchá-zely skutky milosrdenství. Bůh jistě přijímá i ty dary, milosrdenství však mnohem raději. Tam totiž má užitek jenom ten, kdo dary přináší, tady však i ten, kdo je přijímá. Tam může být takový čin i příležitostí se ukázat, zde však jde o milosrdenství a o lásku k bližnímu.

Co prospěje, je-li Kristův stůl plný zlatých kalichů, zatímco sám Kristus hyne hladem? Nejprve hladového nasyt' a teprve pak můžeš z přebytku vyzdobit i jeho stůl. Dal bys udělat zlatý kalich, ale pohár studené vody bys nepodal? Co prospěje opatřovat zlatem zdobené pokrývky na Kristův oltář, jemu však neposkytnout ani to nejnutnější oblečení? K čemu by to bylo? Řekni ostatně: Kdybys viděl, že se někomu nedostává základního jídla, a ty by ses nesnažil zahnat jeho hlad, a jen bys obložil jeho stůl stříbrem, myslíš, že by ti byl vděčný? Nebo by ho to spíše rozhořčilo? Anebo kdybys viděl někoho oblečeného do roztrhaných hadrů a zkřehlého zimou, a místo abys mu dal oděv, bys mu stavěl zlaté sloupy a tvrdil, že to děláš na jeho počest, nemyslíš, že by se domníval, že si z něho tropíš posměch a že ho strašně urážíš?

Takže ne abys krásnil kostel a přitom nedbal o trpícího bratra; neboť on je drahocennější přibýtek Boží než kostel.

*Z homilií Jana Zlatoústého
na Matoušovo evangelium*

STAROST O SVĚT JAKO PROJEV SOUCITU

Slýcháme biblické texty o pravých a nepravých pastýřích. Jeremiáš jim vyčítá, že stádo rozptýlili a nestarali se o něj (Jer 23). Ježíš zase vidí velký zástup a je mu ho líto (Mk 6). Nejsou to texty pouze pro kněze. „Pastýřem“ může být každý člověk, nakolik se stará o svět.

Pastýř se má o svět starat, ne jej pást pro sebe. Starost o svět je takovým způsobem bytí, kdy se člověk ke světu a lidem v něm vztahuje se zalíbením, pozorností, uvědomuje se nesamozřejmost spravedlnosti a dobra i svou zodpovědnost za ně. Člověk starající se o svět jej považuje za svůj domov. Je ochoten přijmout konkrétní povolání, při jehož volbě bude zvažovat i prospěch světa. Uvědomí si jeho vratkost, to, že bez zásahu by svět ztroskotal, i to, že tento zásah nemůže být ničím jiným než starostlivým zájmem o svět vzbuzenou láskou. Takový člověk si bude vědom své provázanosti s druhými jako daru, a ne otravné nutnosti. Naučí se empatii vůči přírodě, světu, všem bytostem. Bude všímavý, ale ne všetečný. Bude rozlišovat dobro a zlo, ale i trpělivě snášet procesy, v jejichž průběhu takovéto rozlišování teprve zraje a formuje se. Součástí jeho starosti o svět bude schopnost čekat a umožňovat, aby se věci mohly dít.

Radost ze světa

Součástí tohoto čekání bude studium a nácvik, práce; pochopí, že práce na sobě je součástí péče o svět. Zároveň, vědom si tolikéře bolesti světa, nebude práci na sobě a studium zaměňovat za co nejpříjemnější seberealizaci. Bude se ptát, co potřebuje svět, a nebude to chápat převážně technologicky (tedy ve stylu IT je potřebné vždy!). Jako adekvátní způsob povolání k starosti o svět bude zvažovat i řemesla, lidem a udržitelnosti světa potřebná, ale i humanitní a sociální vědy a umělecké obory. Ve starosti o svět nepro-

padne velikášství, nebude tedy o sobě mluvit třeba jako o zachránci nějakého státu či společnosti. Bude si vědom své nedostatečnosti, ale ta mu nebude překážkou k přijetí úkolu. Nebude malicherně dbát o „své“, o blízké, ale zároveň nebude to „své“- domov a nejbližší vztahy - vnímat jako něco druhotného ve srovnání s tzv. velkými otázkami světa. Starostlivý člověk, vědomý si třeba tragické situace životního prostředí, nebude se kvůli tomu zbavovat radosti ze vztahů, z krajiny domova, z cestování spojeného s pokorným poznáváním a dalším, ohleduplným prodléváním na jiných místech. Radost ze světa je přece součástí péče o něj, nakolik totiž není samozřejmá, ale je třeba o ni usilovat.

Ranní smutky kolem nás

Starostlivý člověk, „pastýř“ světa, nenechá stranou třeba tzv. malé starosti svých rodičů či prarodičů, aby řešil světové oceány. Nebude-li pozorný např. k rannímu smutku člověka, s nímž žije, bude se i tak přece podílet na celkovém špatném stavu životního prostředí! Bude zvláštním způsobem vnímavý na situaci lidí a bytostí, které jsou ve světě znevýhodněné, slabé, přehlížené. A bude láskyplně kritický k sobě a všem, kteří spolu s ním situací těch nejubožejších neprocházejí. Vždy když půjde o diskriminaci slabých, menšin, dětí, žen, zranitelných, podřízených, chudých, lidí bez institucionálního vzdělání, zvířat, křehkých biotopů, musí starostlivý člověk nějak zautomatizované „zbystříť“: „Tady je ve světě rána i možnost!“ Starostlivý člověk, „pastýř“, bude zároveň schopen přijmout i sám sebe jako zraněnou ovci, člověka potřebného – tedy realitu svého života – aniž by uvázl ve stagnující sebeli-

losti. Východiskem jeho starosti o svět nemusí vůbec být přijetí reality. Přijetí kritiky, jiného názoru bude samozřejmou součástí starosti o svět a lidi, koneckonců sám „pastýř“ by měl neustále podstupovat sebekritickou revizi svých postojů a přesvědčení, a to i těch, za nimiž stojí a která musí prosazovat. Nebude svou nerozhodností znejišťovat lidi v situaci, kdy jim má pomoci orientovat se, zároveň bude však všechny své kroky i nadále pokládat za relativní, zejména ve vztahu k proměňující se situaci, kterou nebude primárně chápat jako zhoršení, ale jako

výzvu. Jeho starost o svět nebude vycházet ze strachu o svět, ale z lásky a soucitu, a z důvěry. A strach nebude používat ani jako prostředek k zalarmování lidí, a to ani jako politik, rodič, šéf či kazatel, ale třeba ani jako ekologický aktivista.

Strach jako prostředek prosazení nějakého zájmu, byť pozitivního, jasně odmítne. Nezapomene na to, že i kdyby strach třeba posunul nějaká řešení dopředu, vždy dopadne na lidi, na jejich psychiku, která je už tak většinou velmi ohrožena. Vývolávání strachu nemůže nahradit věcnou analýzu situace a trpělivou práci na jejím zlepšení. Starostlivý pastýř bude povinně pracovat i na své úzkostlivosti, včetně případné terapie. Zjitřenost nad stavem světa, bolest nad utrpením lidí a přírody nepovedou k úzkostlivému strachu, ale k dělné pomoci a k sdílení starostí s druhými lidmi.

Kvalitu práce, spolehlivost, sociální citění, pokornou službu, nestranní mocným, pokornou úctu k životu, respektování svobody, včetně třeba náboženských symbolů jiných náboženství, bude pokládat za věrohodnější vyznání víry, než zdůrazňování své náboženské příslušnosti.

Spoluobčan všech lidí

Pastýř, který slouží světu se starostí, bude schopen přijmout nedokončenost každé práce. Bude milovat ty, kdo přicházejí po něm. Svět jim neodkáže jako dědictví po sobě, ale jako pokračující tvoření Boží, na němž měl skromný podíl, s lítostí nad tím, co nevykonat či vykonat zle. Bude sice vděčně a s bázní chtít obstát před těmi, kdo se o svět starali před ním, ale mnohem více bude cítit zodpovědnost za ty, kdo přicházejí po něm. S postupujícím věkem nebude kategoricky hodnotit jejich postoje, přesvědčení, způsob života, vědom si toho, že jejich situace, jazyk, dovednosti, vztahy jsou odlišné od doby, kdy vyrůstal či prožíval vrchol své aktivity on. To mu ale nemá zabránit předávat to, co mu dělá radost, a žít podle svého přesvědčení. Nemusí to být ale na výsluní.

P. Petr Beneš CŠsR

Kdo chce být první, ať je ze všech poslední a služebníkem všech," říká Ježíš. Nejvyšší hodnotou většiny lidí ve vězení je násilí: co si vybojuju, to mám. Ukázat, že jsem nejsilnější. Koho zmlátím, zraním, ten si na mě nedovolí.

Jeden vězeň mi říkal: „nemůžu věřit v Boha, protože to bych se musel vzdát své moci nad druhými. Jsem na oddíle nejsilnější, všichni se mě bojí.“ Pak jednou přišel a říká: „Pane kaplane, Bůh existuje, už v něj věřím! Chtěl jsem zase někoho zmlátit, ale ono to nešlo. Kdoš mi zadržel ruku a řekl: Nemlať ho, nezraňuj ho, zkus se s ním domluvit! To přece musel být ten váš Bůh!“

Tak to je i v životě:

- při výchově dětí – ne trestat, ale trpělivě domlouvat, vysvětlovat;
- v partnerských vztazích – připustit, že můj pohled nemusí být nejlepší;
- v zaměstnání: nešlapat po podřízených, ale společně vytvářet kulturu podniku;
- v politice – nelhat, nekydat hnůj na soupeře, ale ukazovat to dobré, co nabízím;
- v církvi: nesnažit se umlátit druhé svou pravdou, ale s úctou vést dialog.

Timothy Snyder, přední historik a odborník na Rusko a totalitní režimy promluvil na konferenci Helsinské komise:

„Rusům je do značné míry umožněno kontrolovat strategický diskurz a nastavovat nová pravidla války, která nikdy předtím neexistovala. Například to, že když napadnete cizí zemi, tak by se celá válka měla odehrávat na území napadené země. Dosud to nikdo nikde nevypravil, protože je to naprosto absurdní, a přesto jsme v USA přijali jako něco normálního, že by se celá válka měla odehrávat na území Ukrajiny. Další ruská myšlenka, kterou jsme přijali, je, že je normální, aby na Kyjev padaly balistické rakety, ale z nějakého důvodu už není normální, aby ukrajinské rakety padaly na Rusko. Všechno to souvisí s ruským imperialismem, který jsme přijali – že Rusko je něco speciálního, nedotknutelného, zatímco je v pořádku, aby Ukrajinci byli obětí, protože jimi vždycky byli. (...) Ukrajinci mají v jednom pravdu: Rusové budou vyjednávat o míru jenom tehdy, když budou vědět, že na frontě prohrávají. Ukrajinci to chápou, ale nedaří se jim zařídit, aby to Západ také pochopil. Když tedy Ukrajinci mluví o vyjednávání, co tím myslí? No, aby se Západ postavil za Ukrajinu tak, aby Rusko chtělo skutečně o míru jednat. Ale to se doposud nestalo.“

Jasně, stručně, brilantně. Jako vždy.

Tomáš Dvořák

Pokud cítíš bolest, jsi naživu,
pokud cítíš bolest druhých, jsi lidská bytost.

L.N. Tolstoj

Někdy od druhého očekáváme mnoho, protože my bychom pro něj také mnoho udělali. Netrap se tím, všechny vztahy nejsou rovnoměrné. Přátelství nelze vynutit. /v

6. září uplynul rok od smrti ukrajinského spisovatele, historika, teologa a občanského aktivisty Igora Kozlovského (1954-2023). V rozhovoru s filozofem Konstantinem Sigovem se dotýká tématu utrpení a lidské důstojnosti.

Začneme náš rozhovor na téma důstojnosti, o skutečné důstojnosti ve světě, evropské kultuře a v osobním životě. Víme o sedmi stech dnech a nocích, kdy jste pobýval v zajetí v Doněcku. Byl jste vyslýchán, mučen a pokoušeli se vás nejen fyzicky zlomit. A vy jste prohlásil, že právě důstojnost je klíčovým tématem vašeho boje. Co vám dopomohlo právě v této kritické situaci pečovat o vlastní důstojnost a nadále ji chránit?

To je nesmírně důležitá otázka. Důstojnost chápou jako část našeho vnitřního existenciálního intelektu, protože důstojnost, jakožto součást smysluplné složky lidského života, konkrétně rozměru lidskosti, nás odlišuje od ostatních biologických bytostí. Neustále zdůrazňuji, že důstojnost je zralost jednotlivce, zralost společenství, občanské společnosti nebo civilizace jako celku a do jisté míry souvisí se svědomím. Viktor Frankl kdysi řekl, že „svědomí je náš vnitřní Bůh“. A klade důraz právě na to, že svědomí je určitým pozorovatelem.

Z vlastní zkušenosti mohu potvrdit, že i během mučení jsem tak či onak pozoroval, co se dělo, a jakýmsi vnitřním zrakem jsem se soustředil na celou řadu různých momentů. Pochopitelně, že je to bolestivé, nesnesitelné, zasahuje to samotnou úroveň biologického člověka, který prožívá přibližování se k smrti. Ale na druhou stranu se soustředíte na to, abyste například nekřičeli nahlas, protože to by z vaší strany bylo přiznáním, že tímto způsobem něco ztrácíte, dáváte najevo svou biologickou stránku, která může zcela zastřít vaši lidskost. A viděl jsem, že pro mé učitele je právě toto jejich vlastním úkolem, ačkoliv jim to nikdo nerozkázal. Jsou to lidé, kteří šikanují a mučí druhé a prožívají skrze to určité potěšení. Neusilují hlavně o to zlomit vás psychicky, i když i to je pro ně důležité. Především se chtějí dotknout se vaší lidskosti a tak zlomit vaši důstojnost.

O tom, co se dělo, jsem následně na samotce přemýšlel a kladl si otázku: Proč? Co přesně je motivovalo k takovým činům? Mluvíme o popravách, bití a elektrických šocích... Jsou to odpadlíci, lidé, kteří pozbyli právě to, co dělá člověka člověkem. Snaží se neustále zdůrazňovat, že všichni jsou stejní, že každý může zradit, že důstojnost neexistuje, že člověk se pouze přizpůsobuje určitým vnějším událostem, které se v našem životě odehrávají. To znamená, že je nezajímá lidský rozměr. Ale když se objeví někdo, kdo se tomu svým životem nebo chováním postaví, náhle je to pro ně výzva. Pro ně je to jako facka existenciálního rozměru, kterému oni sami příliš nerozumějí. A to je rozčiluje. Ale i nadále mučí vězně. Lidi, kteří jsou zlomení,

pro ně ztrácejí hodnotu, klesají pod určitou úroveň a stávají se nehodnými být s nimi jen komunikovat. Ale k vám si postupně vypěstují určitý respekt. Možná, že se v nich probudil fenomén svědomí. Možná je to pro ně výzva. Není jisté, že to tak je, ale taková možnost existuje.

Důstojnost je poměrně široký pojem. Existuje úcta k sobě samému, vnitřní úcta, i úcta k tomu, co je kolem nás.

Důstojnost nespojuji jen s identitou – s tím, kým jste navenek, se svou společenskou rolí nebo se svými volbami – ale především s autenticitou. A autenticita, jak ji chápu já, není jen totožnost se sebou samým, ale je to pravdivost, ať už vnitřní či vnější. Je to skutečně těžký úkol, protože v životě si zvykáme na to, že máme ve společnosti tak či onak určitou tvář. A pokud se to neshoduje s očekáváním ostatních, pak to pro vás může být zátěž. Stáváte se „černou ovci“. Ale neztratíte sami sebe. To je to, co vám umožňuje pěstovat si porozumění důstojnosti. Nemusíte tomu ani říkat důstojnost, prostě tak můžete žít.

První mučení je nejstrašnější, protože ještě nevíte, o co jde. Vcházíte do prostoru, který je pro vás zcela neznámý, nerozumíte tomu, co se s vámi děje. Je to šok. Najednou se nacházíte v nějakém sklepení, pohybujete se pouze s pytlek na hlavě. Pak vás vedou na mučení. A první otázka zní: „Byl jsi někdy mučen?“ A potom to začíná, trvá to mnoho hodin, ti lidé se navzájem střídají, protože jsou unavení. A pak se zase vrátíte zpět do sklepení, a když vám pytel z hlavy nakonec sejmu, ocitnete se ve zcela nové realitě, protože jste si něčím prošli. V každém rozhovoru vzpomínám příhodu, kdy jsem tam stál, a viděl jsem, že jsem celý zbrcený krví... Díval jsem se tehdy na sebe jako pozorovatel a... usmíval jsem se. Na otázku, proč se usmívám, tak se mě ptali ti, co tam leželi na betonové podlaze, jsem nemohl odpovědět. V průběhu mučení ztrácíte vodu z těla, nemůžete mluvit, protože nemůžete hýbat jazykem. Mluvil jsem pouze k sobě samému: zaprvé, protože se nebojím umřít. A to už znamená, že oni mě nedostanou, jsem mimo jejich dosah, na smrt mohu jít kdykoli. Víím, že se to může stát a nebojím se jít za tuto hranici, víím, že se nebojím, protože jsem spatřil sebe samého.

Na druhou stranu musím žít. Proč bych měl žít? Protože miluji. Ten velmi výrazný pocit lásky byl tak živým vnitřním okamžikem, že vypučel skrze úsměv na mé tváři. Ale to není to hlavní. Hlavní věc je, že jsem milován, čekají na mě, hledá mě moje rodina, přátelé a studenti. Miluji Ukrajinu. A víím, že Ukrajinu miluje mě. A to byl pro mě moment, který souvisí s pravdivostí. Pro mě je láska jako určitý proces vydávání se, láska je to, co dáváte. A já jsem dlužníkem této lásky. A tento dluh nelze splatit. A to znamená, že proces, ve kterém se nacházím, je prakticky věčný. Ale rozhlédnu se kolem sebe a uvědomím si, že se odsud možná nikdy nedostanu. A dluh? Musím splatit svůj dluh! Ale jak? Tehdy jsem

pochopil, že toto je odpověď na otázku „proč jsem tady?“ a „Jak zde může fungovat láska?“ Jsem v prostoru, kde můžete přežít jen tehdy, když nemyslíte na sebe. V ten moment, kdy už nemyslíte na sebe, se vnitřně posouváte na jinou úroveň. A začnete se rozhlížet kolem sebe: lidé trpí, stejně jako trpíte vy. Možná jim ale chybí síla, aby toto utrpení vydrželi. Vidím, že lidé si zoufají, vnitřně se hroučí: sebevražedné nálady, zoufalství, není tam místo mít vlastní vnitřní svět a není tam ani žádný vnější prostor. Chápete, že každý má své potřeby. U většiny se jedná o potřeby fyzické. Jeden člověk nemá chleba a vy se o něj dělíte. Druhý nemá, co na sebe. A tak mu dáte něco svého. A jiný člověk si zase potřebuje promluvit. Mnozí toužili po lidském slově. A tak s nimi mluvíte. Tyto rozhovory nejsou jen o každodenních tématech, ty vám toho moc nedávají. Člověk v těchto podmínkách pocítuje určitý informační hlad, žízeň po jakékoli smysluplné informaci. A žádnou nemá. Lidé také potřebují hluboká slova, která v nich mohou něco vnitřně proměnit. Takových momentů bylo hodně – rozhovorů, a dokonce i přednášek, které jsem tam pronesl. A jsou také lidé, kteří potřebují prosté lidské teplo: abyste se na ně usmáli, seděli vedle nich, aby se mohli napojit na něco smysluplného, abyste jim připomněli, že jsou milováni, že musí žít, protože jsou milováni a protože druhým lidem musí tuto lásku opětvovat. A právě toto mnohé zachránilo. A myslím si, že to také souvisí s návratem k lidské důstojnosti. Když jste hodni lásky, znamená to, že jste člověkem a jsi tady ne pouze „proč“?, ale „kvůli čemu nebo komu?“ Rozvíjíte vnitřní zkušenost, která vám umožní svůj dluh v budoucnu splatit. Možná kvůli této konkrétní zkušenosti, možná kvůli hlubšímu pochopení, protože taková traumata člověka prohlubují, tedy za předpokladu, že toto trauma dokáže reflektovat. Zranění nejen bolí, ale člověk je začíná zpracovávat, mění je ve zkušenost, která mu umožní získat pohled na lidstvo, možná smutnější, ale zároveň takový, ve kterém není přítomen jen smutek, ale také tichá radost z toho, co je život.

Překvapilo mě, co jste právě řekl o okamžiku pravdy. Přemýšlel jsem, jak se může projevit pravda, pokud jde o výsledky a mučení. Může například mlčení vyslychaného být projevem pravdy? Můžeme říci, že všichni lidé bez výjimky, včetně těch, kteří vedou výsledky, musí být hodni pravdy? Jaká bude podoba této pravdy? Pro někoho nabývá podoby pravdivého slova a pro jiné zase odmítnutí komunikace.

To je další důležitá otázka. Je v tom samozřejmě hodně subjektivity. Je pravda Boží, je pravda, je spravedlnost. Víme, že každý z těchto pojmů má vlastní rozměr a obsah. Pro mě pravdivost znamená, pokud si ji spojíte s autenticitou a s identitou a přeložíte slovo identita jako „ztotožnění se“ nebo „zodpovědnost“, že máte odpovědnost a jste zodpovědní na všech úrovních, tedy že máte

odpověď na otázky „kdo jsi?“ a „kvůli čemu jsi zde?“. Jedná se o problémy smyslu. Jsme subjektivní bytosti, vše poměřujeme. Jsme humanisté a chápeme, že subjektivita je vždy součástí našich úvah, hledání a racionálního posuzování. A naším úkolem je, aby tato subjektivita byla co nejpřesnější. To znamená, že musíme mít sami sebe, jako nástroj poznání světa. A tento nástroj musí být pravdivý. Vaše vnitřní přirozenost by měla být v souladu s vašimi činy a slovy. A musíte neustále zapojovat svého vnitřního pozorovatele. Vzpomínáte si na Lukáše, 17. kapitolu, třetí verš? Říká: Mějte se na pozoru! To je důležitá praxe každého duchovního systému a prostudoval jsem jich bezpočet. Okamžikem počátku jakékoli duchovní praxe, duchovního života, je pozorovat sám sebe, abychom nezradili tuto pravdivost. Tak či onak, prostřednictvím své přirozenosti se instinktivně snažíme přizpůsobit se ne sami sobě, ale okolnostem, masové kultuře a požadavkům společnosti. A velmi často můžeme zapomenout na sebe, na svou vnitřní pravdu, na svou nenáhodnost v tomto světě, na svůj životní projev směrem k uskutečnění našeho poslání této nenáhodnosti. Jinými slovy se spojujeme se smyslem, který nám dává horizont, ke kterému směřujeme. A systém hodnot tvoří ten pravý vnitřní horizont, na kterém pracujete. Tento horizont se neutvoří najednou, stejně tak jako důstojnost. Důstojnost je proces, proces dozrávání.

Neustále upozorňuji na události, které se odehrávají v naší společnosti, a přitom připomínám, že bohužel máme velký počet infantilních lidí. Infantilismus je spojen s tím, že si za prvé nejsme něčeho podstatného vědomi – sami sebe, svého místa ve společnosti. A za druhé je to nedostatek zodpovědnosti, dětské očekávání, že za vás někdo něco udělá. To je okamžik, který člověku neumožňuje prožít vlastní život naplno a důstojně. Vzpomínám si na Viktora Frankla, který řekl, že existují dva faktory, které nám brání v tom, abychom se vydali cestou zralého člověka: totalita, která shora nutí člověka skutečně ztratit svou důstojnost, svůj smysl a stát se kolečkem v tomto totalitním systému. Pak vás znehodnotí, a když zmizíte, je jí to jedno. A druhým faktorem je konformita, kdy se dokážeme přizpůsobit tomuto světu, ztrácejíce sami sebe. A to je také tragický okamžik pro člověka, který pak nikdy nežije svůj život, ale žije život někoho jiného. Viděl jsem bezpočet takových lidí. A čím hlouběji jsem šel do těch sklepů, tím více jsem potkával takových lidí – ty, kteří se chopili zbraní, postavili se proti Ukrajině, tyto kriminální zločince. Žijí v prostředí s vlastními pravidly a předpisy. Ale když dáte najevo, že nebudete žít podle jejich pravidel, že zůstáváte mimo jejich systém, tyto lidi, kteří tam žijí, si vás začnou prohlížet. A vaše pozice se pro ně na jedné straně stává výzvou a na druhé straně vás respektují, a dokonce se na vás obracují, řekl bych, s vnitřními otázkami, s otázkami své duše, s nějakými ne zcela zpracovanými zkušenostmi.

Když mluvíme o radikálním zlu, chápeme, že křivda, kterou nám někdo způsobí, může být více či méně radikální. Myslíte si, že po takové zkušenosti má důstojnost ten, který nám působí křivdu?

Zdůrazňuji, že naše hodnocení bude subjektivní a vykročit za meze této subjektivity je poměrně obtížné. Ale začínáte si uvědomovat, že jste například křesťan. A pochopíte, že pokud je člověk stvořen k obrazu a podobě Boží, pak je jasné, že tuto sílu důstojnosti v sobě má. Nebyla realizována, byla utracena, třeba zkažena, ale možná existuje. Vzpomínám si třeba na izolaci v improvizovaném vězení, a jak byli poté lidé převáženi z těchto sklepů do regulérních vazebních věznic. Dveře se otevrou, vejde muž, zakrvácený, ale v uniformě místních milic, podívá se na mě a ptá se: „Ukrop?“ A já odpovídám: „Jo, a co?“ Byl zadržen, protože na ulici zabil člověka, byl to člověk duševně rozložený. A pak pronesl: „Já jsem muslim.“ „Takže,“ povídám mu, „jak dlouho už čteš Korán?“ Odpověděl, že dávno. Dodal jsem: „Projdeme si některé stránky Koránu, pamatují si je.“ A hovoříme spolu, vzdaluje se z duševního stavu, v němž se nacházel. Po chvíli, o dvě nebo tři hodiny později, začal říkat něco úplně jiného: „Uvědomil jsem si, že už nikdy nevezmu do ruky zbraň.“ Něco se s ním začalo dít. Těžko říct, co s ním bylo dál, neznám jeho osud, ale šance existuje. Víme to z dějin. Drtivá většina lidí tuto šanci nevyužije. Nemůžeme však říci, že vůbec neexistuje, a to ani po tom, co tato osoba udělala. Zde se dostáváme k otázce, kterou často dostávám: Může být těmto lidem odpuštěno? Hned řeknu, že tento proces je nesmírně komplikovaný. Není možné jen tak říct: odpouštím ti. To nemá význam. To jen vypovídá o tom, že jste úplně nepochopili význam odpuštění. Odpuštění je pevně provázáno s pokáním daného člověka, tedy s určitým procesem, který v něm začíná probíhat.

V řečtině μετανοια, metanoia, znamená pokání. Existuje však ještě jedno slovo, které se překládá stejným způsobem – μεταμελοῦμαι, metamelúmai. Je to změna ve vaší emocionální, vnitřní povaze, kdy to, co vás přitahovalo, by vás mělo znechutit. A na tom musíte pracovat. Nejen proto, že jste se rozhodli ve svém vědomí, ale abyste zcela proměnili celou svou bytost. Pak člověk začne něco pocítovat, přijdou chvíle empatie k tomu, koho mučil. Ne všichni lidé jsou toho schopni. Odborníci se domnívají, že existují sociopati nebo, jak se jim dříve říkalo, psychopati. Zdá se, že postrádají schopnost empatie, a to na úrovni neurofyziologie. Mohou žít jako všichni ostatní lidé, ale necítí toho druhého, jeho utrpení, jeho bolest. Nemohou pochopit, a to jak na úrovni svého vědomí, tak na úrovni svého srdce, že tento člověk je živá bytost s vlastním prožíváním, problémy, bolestmi a nemocemi.

Například po mučení nemůžete chodit. A když vstanete, krev se vám nahromadí v končetinách a ztrácíte vědomí. Musíte se postavit tak, aby vedle vás byla zeď, abyste

hned nespadli na zem. Nedo-
stávalo se nám téměř žádné lé-
kařské péče, protože tam nic ta-
kového není. Nemůžete se umýt,
takové podmínky tam prostě
nejsou. Dokonce i na záchod nás
brali jen dvakrát denně – v osm
ráno a v osm večer. Pokud ne-
zapomněli. A to je vše. Ale mezi
bachaři byl jeden chlapík, který
se snažil nějak pomoci, sehnal
prášky proti bolesti a další léky.
Na jednu stranu je to nepřítel,
protože tam šel sloužit, pracovat
v MGB (Ministerstvo státní bez-
pečnosti tzv. Doněcké lidové
republiky – pozn. red.). Na
druhou stranu ho k jeho skutkům
nikdo nenutil, on sám se tak roz-
hodl. To ukazuje, že existují růz-
ní lidé. Nebo například už ve vě-
zení, mezi zločinci, mafiány, re-

cidivisty, tuláky a obyčejnými vězni (mají
vlastní vězeňskou hierarchii) za mnou přišel
jeden ze starých zločinců s vysokou autoritou
mezi ostatními. Požádal mě o rozhovor. A byl
pro něj určitý moment vnitřního posunu, ob-
rácení, které ho přivedlo k hlubokým otáz-
kám po smyslu.

Nedávno se mě zeptali, zda ve svém srdci cí-
tím nenávisť. Co se mě týče, stále si pamatuji
na výrok súfijské světice Rabie z Basry: když
se jí ptali, zda cítí nenávisť k Iblisovi, Sa-
tanovi, odpověděla, že pokud udělá prostor
pro nenávisť k Iblisovi, pak se okradá o svou
lásku k Nejvyššímu. A to je velmi důležitý
moment. Pokud se mnou má vnitřní nenávisť
zůstane, ocitnu se znovu v zajetí. Protože to
není nic jiného než agrese proti sobě samé-
mu. A proto je třeba to nechat být a přenést se
na jinou úroveň, mít na paměti, co je potřeba
pro spravedlnost ve světě. Lidé, kteří tyto
zločiny spáchali, musí být potrestáni. O to je
třeba se přičinit. Nyní byl přijat zákon o vá-
lečných zločincích. To je začátek odpovědi.
Musíme převést nenávisť na úroveň sprave-
dnosti. Ve všech abrahamovských systé-
mech má Nejvyšší dvě tváře: spravedlnost a
milosrdenství. Budou-li tyto lidé potrestáni
nebo bude-li nad nimi viset hrozba trestu,
bude to uskutečnění této spravedlnosti. A pak
jsem osvobozen od nenávisti.

**Máte originální pohled na podstatný
vztah mezi důstojností a zralostí. Jsme si
dobře vědomi toho, že člověk může být
více či méně zralý. Je to jako v přírodě: je
zima, jaro, léto a jablko může být zralejší
nebo méně zralé. Stejně tak člověk buď
dospěje, nebo ne, protože chápeme, že je to
dynamika, proces. Vystává tedy otázka:
může-li být člověk více či méně zralý, lze
říci, že jeden člověk je důstojnější a druhý
méně?**

Je těžké stanovit nějaké kritérium: kdo jsou
soudci? To je vidět na skutecích. Znovu chci
zmínit Viktora Frankla a jeho pojetí tří ka-
tegorií hodnot. První kategorií jsou hodnoty
tvůrčího úsilí, tedy toho, co dáváme světu,
naše mimořádné úsilí. Další kategorií je to,

co dostáváme ze světa, například potěšení.
Díváme se na svět, rozjímáme o rozkvětu
jara, díváme se na své přibuzné, zažíváme
stav lásky. A třetí kategorie je ta, kde dochází
k prověřování smyslu. To jsou hodnoty naše-
ho postojů: postoj k bolesti, utrpení, k hlu-
bokým zkouškám, které nás prověřují,
k době války nebo zajetí. A zde je hranice,
kde se člověk setkává sám se sebou, protože
zde musí odpovědět na otázky své vnitřní
existence. A tady přichází na řadu její vyzrá-
lost.

Tvořivý člověk také prožívá tento proces zra-
losti, ale může být brzděn některými dalšími
složkami. Známe spoustu lidí, kteří jsou
kreativní, ale ne zrovna důstojní. Zároveň
znám lidi, kteří nejsou velkými mysliteli, ale
kteří vyzařují důstojnost, lidi, kterým lze dů-
věřovat. Protože prošli zkouškami, v tomto
procesu spatřili sami sebe a dozráli, mají
moudrost, která jim umožňuje poměřovat
sami sebe, svou pravdivost ve vztahu
k druhým, ke světu a také ve vztahu
k utrpení. To znamená, že tento člověk ví, jak
žít v utrpení, ne aby přežil, ale aby žil – na-
plno, pokud mu to utrpení samo dovolí. To je
moment, ve kterém začíná rozkvétat zralost
s moudrostí, s určitou atmosférou, kterou
tento člověk vytváří. A to je také kritérium
pro to, jakou atmosféru člověk vytváří. Pro-
tože můžete říkat nádherná slova, určitá hes-
la, ale cítíte kolem člověka destruktivní, tox-
ickou atmosféru. A jsou lidé, jejichž pouhá
přítomnost vytváří atmosféru tiché radosti,
naplnění a perspektivy života. A to je také
důležitý faktor.

**Existuje názor, že člověk se rodí hodný
životu. Je důstojnost podmínkou lidského
životu, nebo jeho cílem?**

Všichni jsme hodni života. Jsme stvořeni pro
život a obecně platí, že život je posvátný dar.
To znamená, že všichni jsme hodni žít. Na
druhé straně je to také výzva, která je ne-
smírně potřebná k tomu, aby člověk rostl,
aby lidský rozměr všech jeho činů byl právě
tím základním a abychom si neustále kladli
otázku: kvůli čemu? Kvalitu čemu reagují tím-

to způsobem? Když se zeptám
pouze „proč?“, reaguji jako bio-
logická, stereotypní bytost, která
má jen emoce, ale nemá na vý-
běr. Pokud člověk nevidí per-
spektivu svého jednání nebo své
emocionální reakce, znamená to,
že ještě není dostatečně zralý.
Než zareagujete, musíte mít
vnitřní otázku: „Z jakého důvo-
du, kvůli čemu toto dělám?“
Vidím, jak lidé emocionálně re-
agují na sociálních sítích na určité
věci, které si myslí. Ptám se: z ja-
kého důvodu? Toho člověka ne-
změníte, ztrácíte svůj čas, svou
energii a možná ho urazíte,
pokud vás špatně pochopil nebo
vy jste nepochopili jeho... To je
ten důležitý moment lidského
rozměru, ten musí být neustále
přítomen – člověk musí být pří-

tomen. Nejen jako biologická bytost, která
má neokortex, ale jako člověk, který tento
neokortex používá, svůj racionální intelekt
a učí se takovou situaci správně reflektovat,
a ne jen reagovat. Člověk používá svůj exis-
tenciální intelekt a naplňuje každý svůj čin
smysluplnou otázkou: kvůli čemu?

*Ihor Kozlovskij se narodil 16. února 1954 ve
městě Makiivka v Doněcké oblasti. Byl mezi-
národně uznávaným aktivistou a odborníkem
v oblasti religionistiky, autorem více než 50
odborných knih, více než 200 hesel ve slovní-
cích a encyklopediích, článků ve vědeckých
periodikách a také básnických sbírek a pro-
zaických děl.*

*Byl stálým účastníkem Euromajdanu
a mezikonfesního modlitebního maratonu za
jednotu Ukrajiny. Dne 27. ledna 2016 byl
Ihor Kozlovskij zajat bojovníky tzv. doněcké
lidové republiky a v zajetí byl mučen. V zajetí
byl držen 700 dní a 27. prosince 2017 byl
propuštěn na základě výměny zajatců.*

*Aktivně agitoval za propuštění politických
vězňů v Rusku a na okupovaných územích
Donbasu a Krymu.*

*Kozlovskij vedl Centrum religionistiky, byl
řádným členem Ševčenkovy vědecké
společnosti na Ukrajině (doněcká pobočka),
vedoucím pracovníkem oddělení religionis-
tiky Filosofického ústavu H. S. Skovorody
Národní akademie věd Ukrajiny, vedoucím
doněckého regionálního oddělení Ukrajinské
asociace religionistů, prezidentem nevládní
organizace Centrum Discovery a viceprezi-
dentem Ukrajinského centra islámských stu-
dií.*

*Rozhovor je úryvkem z rozsáhlého rozhovoru
pro NewLib, kulturně vzdělávací portál pro
veřejnost, vytvářený společně ukrajinskou
pravoslavnou univerzitou Svaté Sofie-Moud-
rosti a ministerstvem kultury. Překlad Petr
Šimák.*

*Text vychází ve spolupráci s časopisem
Universum*

AKTUALITY

Biblické hodiny máme každý čtvrtek v 19 h. přes Zoom. Zájemci o připojení přihlaste se na adrese: vacek.letohrad@gmail.com

Česká křesťanská akademie zve na přednášky v evangelickém kostele v Letohradě, vždy v 19 h.:

15.11. Roman Frühauf: Podkarpatský letokruh, přednáška s promítáním fotografií z Ukrajiny – Užhorodské základní školy, kde se dosud děti učí česky.

23.11. Prof. Tomáš Petráček: „Istambulská úmluva, evangelium a gender.“ Ke kořenům některých problémů současné církve.

Kameny zmizelých

Nacisté za války poslali do plynu i letohradské Židy. Jen malou část Židů zachránili stateční lidé. O krutém konci těchto zavražděných se za minulého režimu nemluvalo. Teď oběťvci v řadě míst na památku zavražděných pořizují pamětní kostky s jejich jmény. Kostky jsou vkládány do dlažby před domy, kde Židé žili. I v Letohradě tak učiníme. Přijměte pozvání na pietní vložení Stolpersteinů – Kamenů zmizelých.

Sejdeme se 28. října v 15,30 hod. v Tauslově ulici u Fischlovy vily, k uložení kamenů se jmény Fischlových. Pak přejdeme do Ústecké ulice, v místě, kde žili Saxlovi a nakonec uložíme kostky manželů Lederevých a Petra Geduldigera na Václavském náměstí před Konzumem. Průvodním slovem nás provede pamětnice paní Eva Novotná a pan farář Václav Vacek.

Měj hodně těch, kdo s tebou žijí v míru, ale důvěrného rádce měj jen jednoho z tisíce. Některý přítel se změní v nepřítele a svůj rozchod s tebou přičte k tvé hanbě.

Sir 6: 6.9

Přátelství Boha křtem přijali

- 8.9. Alžběta Severina Pešínová
Jan Samuel Soukup
- 22.9. Viktorie Živná

Ke vzkříšení jsme vyprovodili

- 30.8. Karla Volštáta 72 let

Zápis Pastorační rady 12. září

Omluven Marek Hoffmann

1. Poděkování

Během letních prázdnin věnovali mnozí farníci spoustu času práci na faře. Děkujeme všem, kdo se postarali o zabezpečení oken do náměstí, děkujeme za novou podlahu v zahradním domku, za práci na farní zahradě, za zpracovávání dřeva. Děkujeme všem, kdo se podíleli na příjemném Farním odpolední.

2. Odstoupení P. Peťovského

P. Peťovský byl v PR zástupcem mládeže, proto nabídneme středoškolákům, aby vybrali ze svého středu jednoho (dva), kteří by se účastnili setkávání PR. S nabídkou mládež seznámí K. Dvořák.

3. Navrhované termíny PR na rok 2025

12.9., 10.10., 7.11., 12.12., 9.1., 13.2., 13.3., 10.4., 15.5., 12.6.

4. Náboženství a Příprava dětí ke Stolu Páně - informace k novému roku

Náboženství bude letos probíhat v 11 skupinách a to v ZŠ U Dvora (3 skupiny na hlavní budově, 2 skupiny na Orlici), v ZŠ Komenského (1 skupina), v ZŠ Mistrovice (2 skupiny), v ZŠ Lukavice (1 skupina) a na faře (2 skupiny). Děti je podobné množství, skupin je méně po více dětech. Příprava dětí ke Stolu Páně a ke svátosti smíření bude letos probíhat pouze na faře, obvykle v první úterky v měsíci.

5. Pastorační plán

a) Farní odpoledne zkusíme zařazovat do

Pastoračního plánu pravidelně v jednu z posledních sobot prázdnin a zkusíme ho tematicky zaměřovat. V příštím roce ho spojíme se Světovým dnem prarodičů a seniorů, využijeme zkušenost z charitní akce: "Babi, dědo, ukažte nám, co všechno umíte." Navrhovaný termín je 23. 8. 2025.

b) V setkávání skupin na faře jako poděkování (kostelníkům, hudebníkům apod.) budeme dále pokračovat, ale vybereme menší počet pondělních večerů, na něž pozveme více skupin najednou. Po společném začátku bude možností rozdělit se do jednotlivých místností fary, ve kterých se mohou jednotlivé skupiny věnovat tomu, čemu potřebují. V pondělí 21. 10. v 18h. pozveme na faru všechny hudebníky, ty, kdo připravují Agapé a Slovo pro děti a ty, kdo uklízí faru.

c) Aktualizaci dat na rok 2025 zajistí K. Dvořák a M. Mikysková.

d) Příprava na Svatováclavskou pouť probíhají ve standardním formátu.

e) V obvyklém čase Ekumenické bohoslužby (podvečer před listopadovým státním svátkem) nebudou zřejmě místní kněží k dispozici. J. Skalická osloví M. Suchomela, zda by nebyl ochoten sloužit a zjistí možnosti u evangelíků.

f) Farní odpoledne s prezentací Papežských misijních děl proběhne v neděli 27.10.24. Hostem bude L. Halbrštát. Během odpoledne budou prostory fary otevřené k prohlídce. M. Mikysková zajistí plakát a organizaci ve spolupráci s Monikou Vychytilovou.

6. Projekt Fara

Proběhla organizační schůzka J. Bernarda s J. Jurenkou a J. Čandou. Je navrhováno rozdělit projekt na dvě části - řešit aktuální problém s bydlením faráře a řešit plán směřování farnosti a náplní fary v dlouhodobějším horizontu. E. Novotný navrhuje spravit zahradní domek do podoby skladu a zázemí pro pořádání akcí na faře a pro půjčované vybavení.

7. Duchovní obnova

Adventní duchovní obnova proběhne v so-

botu 14.12. se salesiánem Liborem Všetulou na faře. V pátek předtím bude mít setkání s mládeží. Na obnovu před Velikonoce zkouší J. Čanda oslovit salesiána Michaela Martinka nebo někoho z bosých karmelitánů.

8. Systém půjčování farního inventáře

Farnost má k dispozici velký stan, gril, stoly a lavičky. Je nutné domluvit se na způsobu zapůjčování a vedení záznamů o něm. Zeptáme se V. Nerudy, zda by byl ochoten mít vše na starost.

9. Zprávy z Charity

Sbírka šatstva proběhne 18. - 19.10.24. Benefiční koncert pro hospic proběhne 7.10. v 18h. v ZUŠ v Ústí n.O.

10. Brigáda

V sobotu 12.10. proběhne brigáda na údržbu stráně v Červené. Kontejner zajistí P. Hoffmann.

11. Zpráva z ER

Ve výběrovém řízení na dodavatele stavby parkoviště u kostela na Orlicích byly vybrány Technické služby Letohrad.

Příští setkání P.R. ve čtvrtek 10. 10. 24 v 18h. na faře.

Zapsali: J. Jurenka a M. Mikysková

ZPRÁVY Z CHARITY

Charita ČR pořádá veřejnou sbírku **CHARITA PRO OBĚTI POVODNÍ**
Č.ú. 44665522/0800, VS 906

Bližší info najdete na www.charita.cz

Oblastní charita Ústí nad Orlicí srdečně zve na **KONCERT PRO HOSPIC**

7. října v 18 h. v sále ZUŠ Ústí nad Orlicí
Výtěžek z koncertu je určen na zakoupení lineárních dávkovačů pro Domácí hospic Alfa-Omega.

Sbírka šatstva v průjezdu fary na náměstí v Letohradě

Pátek 18. října od 14 do 17 h.

Sobota 19. října od 9 do 11 h.

Měsíční sbírky šatstva na středisku Oblastní charity v Letohradě, Na Kopečku 356 budou do zimní přestávky už jen 2. října a 6. listopadu, vždy od 14 do 17 h. Další sbírka bude po zimní přestávce, v březnu 2025.

Hledáme všeobecnou zdravotní sestru

do týmu Domácí zdravotní péče Letohrad
Bližší informace: Oblastní charita Ústí nad Orlicí, www.uo.charita.cz, Hana Ďuránová, tel. 731 402 338

SBÍRKA KNIH PRO ŠKOLU V UŽHORODU

Ve dvou sbírkách přinesli lidé během dvou měsíců třináct banánových krabic plných knížek pro děti a mládež. Děkujeme manželům Brandejsovým a dobrovolnicím, kteří knihy ve sbírkách přebírali a třídili. Pohádky, povídky, naučné či dobrodružné

UŽIVIT RODINU A VYCHOVAT DĚTI

Složení klientů služby Sociální rehabilitace je různorodé. U většiny z nich ale převládá skutečnost, že pochází z nefunkčních rodin. Proto se je snažíme naučit pochopit, co je „normální“. Ačkoliv se může zdát, že vyjít s penězi, platit nájem, chodit do práce, dobře se starat o děti, je normální, u většiny našich klientů tomu tak není. Výsvětlení je jednoduché: Nikdo je to nikdy nenaučil.

Děláme to, jak jsme zvyklí

– a to se dá změnit

Dáváte do bramborového salátu salám? Nebo děláte salát bez salámu? Vždyť se salámem je salát přece lepší. Anebo je tam ten salám navíc? Tipla bych si, že ho děláte tak, jak ho dělávala vaše maminka či babička. Když se nad tím člověk zamyslí, zjistí, že spousta věcí dělá tak, jak to během svého života viděl ve své rodině. V důsledku je to vlastně úplně jedno, jak je to s bramborovým salámem a salámem. Jde jenom o příklad, na kterém je vidět, že neradí vybočujeme ze své komfortní zóny, a že dělat věci jinak není úplně jednoduché.

Ve službě často pracujeme s lidmi, kteří ne-

knihy odvezl koncem srpna Roman F. do školy č. 3 v Užhorodu, kde se stanou základem nové české knihovny. Má v dnešní době smysl zakládat knihovny? „Určitě ano. Na Ukrajině bylo během války zatím zničeno na 220 knihoven a 187 milionů knih. Při tom všem, co Ukrajina za posledních dva a půl roku zažívá, je potřeba zachovat normalitu, pokud to jen trochu jde,“ uvádí koordinátor pomoci.

Školu č. 3 založil v Užhorodu v roce 1932 prezident T.G.Masaryk jako v pořadí 100. československou školu. Dodnes považují obyvatelé Zakarpátí éru první republiky, kdy území patřilo k Československu, za zlatý věk ve vzdělanosti i ekonomice.

Na základní škole č. 3 se dodnes děti od 6 do 16 let učí česky, ale nemají příležitost, jak se dostat ke knihám. „V Užhorodě je nyní spousta uprchlíků z východu země. Ve škole, kde se obvykle učí kolem pěti set dětí, jich je nyní o desítky procent více. Děti se učí online a na směny, což není ideální. Vyučování narušují časté poplachy. Děti a učitelé musí odejít do školních krytů, kde má každá třída své lavičky, a kde musí strávit čas, po který je jejich území ohrožené,“ popisuje Roman F. užhorodskou realitu.

Sám učitel na Gymnáziu Komenský ve Vídni podporuje Roman užhorodskou školu nejen dodáním kvalitní české literatury, ale také benefičními akcemi, které pořádá v domovské škole ve prospěch ukrajinské školy.

Děkujeme všem, kdo knížky přinesli na středisko Oblastní charity v Letohradě. Věříme, že jsme společně udělali aspoň malou radost dětem na Ukrajině a českými knihami jsme podpořili jejich touhu po vzdělání.

/M

mají ze svých původních rodin běžné vzorce chování. Doma neviděli, jak by se mělo hospodařit s penězi, neviděli, že rodiče každé ráno odchází do práce, ale naopak viděli, že je normální brát si půjčku na běžný život. Jak se teď mají chovat „normálně“? Takoví lidé musí být opravdu dobře motivováni, aby na svém chování něco změnili.

My se často snažíme je podporovat a učit nové věci. Například je učíme hospodařit, když celý život žijí od výplaty k výplatě, kdy jim týden před výplatou nezbyvají už vůbec žádné peníze, a to často ani na jídlo. Nebo si najít práci, když třeba nikdy v životě plnohodnotně nepracovali a neviděli to ani u svých rodičů. A co výchova dětí? To je teprve oříšek. A to především tehdy, když původní rodina dané maminky či tatínka nefungovala, popřípadě vyrůstalo-li dítě úplně mimo rodinu. Kdo jim řekne, jak se děti vychovávají?

Provázíme lidi svou změnou k lepšímu

Naším klientům poradíme, pomůžeme, když je třeba, stojíme jim v zádech.

Jako například paní Martině. Ta chtěla řešit svoje dluhy. Věděla, že nějaké má, ale doposud je neřešila. Tam, kde věděla, že dluhy má, osobně zašla a domluvila se na splátkovém kalendáři. Díky tomu, že má stálou práci, jeden z dluhů mohla uhradit ihned. Společně s paní Martinou jsme sepsali „Žádost o výpis řízení“, abychom zjistili, zda má na své jméno vedené nějaké exekuce. Z výpisu bylo zřejmé, že ano, ale v tu dobu již byly, kromě jednoho, vymoženy. O tomto dluhu paní věděla. Od té doby ho také pravidelně splácí. Paní Martinu jsme touto problematikou provedli, podpořili ji a ona nyní ví, kolik a kde dluží, a má nastavené splátky, které pravidelně splácí. Díky pomoci naší služby klientka ví, že ve chvíli, kdy své pohledávky splatí, bude její život lepší.

Veronika Kuklová, tel. 731 639 672

PŘÍČINA PSYCHICKÝCH POTÍŽÍ DĚTÍ

Psychická odolnost dětí a mladých lidí se skloňuje ve všech padech. Chybí psychologové, psychiatři, lůžková zařízení, odborné služby. Zároveň se trochu opomíjí, že větší či menší podpůrnou či terapeutickou schopnost má každá funkční rodina. Pokud rodina nefunguje, bývá naopak zdrojem psychických potíží dětí.

„Schopnost zvládat i běžné situace se určitým způsobem zhoršuje. Nedívejme se na to ale jako na vinu této generace. Je to produkt naší výchovy a je to reakce na celospolečenské změny. Zhoršující se zdraví mladých dospělých je odrazem celkového zhoršujícího se duševního zdraví české společnosti,“ uvedl Radek Ptáček, vedoucí výzkumu, který v průběhu deseti let sbíral data o duševním zdraví a životním stylu mladých mezi 18 a 30 lety. Z analýzy je bohužel zřejmé, že duševní zdraví mladých lidí se trvale zhoršuje. Z výzkumu vyplývá, že duševní zdraví negativně ovlivňují tlaky spojené s digitálními médii,

ANEŽČINY DOBROTY

V pondělí měli čtvrtááci svou první hodinu angličtiny v životě. Asi byli trošku nervózní (jo, dobře, já taky, přece jen jsem ještě žádný úplný začátečníčky neučila). Tonda hned v úvodu prohlásil, že mu to určitě nepůjde, a Táďa se po otázce *What's your name?* v panice rozeběhl ke dveřím, a že potřebuje čurat.

Jenže já mám naštěstí novou pomocnici – maňáskovou veverka Nutty, která si děti okamžitě získala.

Problém je v tom, že Nutty patří do sady materiálů jiný úroveň, kterou jsem si objednala jen pro sebe jako zdroj nápadů navíc. Tímto rokem nás má provázet liška Foxie, jenže ta mi spolu s razítky, samolepkami a dalšími nádhernostmi bude doručena až na konci září.

Nutty tedy dětem po veverkovsku sdělila, že její kámoška Foxie dorazí později. To u nich vzbudilo pozornost. Na dotaz, kde Foxie je, jsem bez rozmyslu vypálila, že na dovolený

sociální sítě, dynamický vývoj na trhu práce, trvalý dopad pandemie, celospolečenské změny a politické události, jakými je například ruská agrese na Ukrajině. „*My rodiče kromě toho děláme dvě věci jinak: za děti řešíme příliš věcí a hodně věcí jim poskytujeme.*“ řekl Radek Ptáček.

„*Příčin psychických trápení je mnoho. Ty, o kterých víme jistě, souvisí se špatným rodinným zázemím (různé formy domácího násilí, alkohol, hádky rodičů, nedostatek pozornosti),*“ popisuje Barbora L. Trojak, tisková mluvčí Skautu. A podobnou zkušenost má i ředitelka Centra pro rodinu českobudějovické diecéze: „*Tou nejhlubší příčinou potíží bývá nefungující rodina, proto za nejlepší prevenci považují právě podporu rodiny. Nabízíme přednášky o komunikaci, naslouchání, odpuštění a smíření, o vyjití z bludného kruhu nebo ošetření emocí.*“

Dnes jsme obklopeni tisíci vjemů, které na nás odmala dorážejí ze všech stran. Děti mají stokrát více nabídek ke čtení v mobilech a tisíckrát více v přitažlivých reklamách. „*Jsou dnes v obtížnější situaci než kdysi já,*“ uvažuje P. Pavel Kuneš, farář v Klecanech. „*Pomáhejme dětem dělat si pořádek v hlavě, aby nenaletěly libivým bonmotům, a aby vymýšlely dobro, a ne zlo. Významnou pomocí je, když rodiče vědí o Božím řádu ve světě. Když je jim jasné, že život nezlepšuje hromadění zážitků nebo věcí. Ani nejnovější výkřiky módy nebo elektroniky nemohou nahradit pokojné prostředí rodiny u společného jídla. Cvičme se v odříkání, nezapínejme TV po příchodu domů. Užívejme mobil s mírou a na sociální sítě vstupujeme po svém uklidnění. Nadávky na sítích, které rozeštvávají obyčejné lidi, jsou stejně špatné jako války. Objevovat Boží řád ve světě i v duši je naší radostí. Bez zakotvení v Tom, který nás přesahuje, se totiž všechny systémy zhroutlí, jak to často připomínal Václav Havel.*“

Podle KT 35 a 36/2024

u moře. Jenže zvědaví žáci se ptali dál – u kterého moře, proč tam je a tak.

Odpoledne jsem tudíž vytvořila fejkovej pohled s pozdravem z dovčí tý oranžový flákačky. V půlce následující hodiny angličtiny se ozvalo klepání.

„Dobrý den, jsem tu správně u IV. C? Přišel vám pohled. A je napsanej anglicky!“ (Za úžasnej hereckej výkon vděčím milý kolegyni Nikče.)

Nastala vřava. Děti přímo výskaly radostí. Hned jim došlo, že jim napsala Foxie. Jo, tak snadný to s nima je.

Když jsme si její pozdrav přečetli a přeložili, ozval se Jonáš: „Hele, Nutty? Až se vrátí Foxie, můžeš zas odletět k moři ty, ať máš taky nějaký volno, ne?“

Chvilí přemýšlel a pak pokračoval: „A až se vrátíš, mohla by odjet paní učitelka knihovnice (jo, tak mi začali říkat) a budeš nás učit ty s Foxie!“

A tak začíná, milé děti, pohádka o tom, kterak veverka s liškou vysouply jednu nebohovou učitelku z jejího místa.

Btw. dnes jsem chodila od lavice k lavici a kontrolovala dětem jejich práci.

Když jsem uslyšela „Nutty, mohla bys mi to jít zkontrolovat ty?“, šla jsem si balit kufry a kupovat letenky.

P. S. Na první hodině jsem veverce přisoudila přeradostnej a šíleně excitovanej hlas. Jenže to jsem ještě nevěděla, že ho budu muset používat imrvěre. Kdyby se vám někdy zdálo, že mluvím divně, taktně mě prosím upozorněte, že jsem se zapomněla přepnout z veverka na učitelku knihovnici, hm?

/AN

Z POHÁDKY DO POHÁDKY

To byl jednou jeden Honza, prý hloupý. Táta ho poslal do světa, aby zmoudřel. Oba se domnívali, že by mohl být pánem, kdyby se naučil latinsky.

Jak Honza ležel dlouhá léta na peci a o světě nic nevěděl, všecko, co zaslechl a nerozuměl tomu, pokládal za latinu. Ty jemu neznámé výroky si stále opakoval, aby si je zapamatoval. A odříkával je v rychlém tempu. Sudkulatýtentupijetujekáratenturyje. Když se vrátil, i táta se zprvu domníval, že Honza ovládá latinu. Rozčarování a pravda byly hořké.

Taky máte rádi české pohádky? Já moc. Jsou laskavé, moudré, dávají naději – a tu moc často potřebujeme – že svět bude spravedlivý, že moudrost, poctivost a spravedlnost budou mít navrch. To uklidňuje.

I přes ty chytré pohádky jsme ale, a to si myslím já, hodně zvláštní národ. Kdepak se radovat, že někdo uspěl, že jej svět obdivuje, že držíme v něčem prvenství nebo že se na tom světovém prvenství nějak podílíme.

To se hned najde spousta chytráků, co vám vysvětlí, že to prvenství není nic moc, že ta naše zásluha zase není tak úžasná, že o obdivu mluvíme jen my a svět nic neví a že stejně, bůhví jak jsme k tomu úspěchu přišli. Ti, co to odpracovali, stejně za moc nestojí

a mají – a hned následuje výčet charakterových vad, jak si je bývalí známi z dob mateřské školky pamatují.

Kdepak úspěch! Kdepak uspokojení z chvil, kdy dáváme najevo solidaritu, soudržnost, lidskou slušnost. Kdepak radost z toho, co se povedlo! My jsme přece odjak-těživa oběti čehokoli, nač pomyslíte, my musíme naříkat, zlobit se, poukazovat na to, že věci by se měly odehrávat úplně jinak, že jsme největší chudáci s nejdražším jídlem, daněmi, benzinem, elektřinou, s nejspatnější medicínou, školstvím, dopravou a nakonec jsme schopni si namluvit, že ten dům, co jsme si sami postavili, jsme tak zpackali, že je tak akorát na zbourání. A vůbec to tu všechno stojí za starou bačkoru.

Kde jen jsme k tomuhle světónázoru přišli?

Možná, že když Pán Bůh rozdával hrdost, předběhli nás Francouzi s Maďary. Když rozdával důstojnost s rozvahou, byli před námi ve frontě Angličani. Když přišla na řadu radost ze života, byli vpředu Italové, Řekové, kdekdo od Středozemního moře. Praotec Čech se asi tou dobou vláčel potměhlými a vlhkými pralesy, kam jen semtam na nějakou mýtinu zasvitlo slunce.

No vidíte, dělám přesně to, co celé generace nyní i předchozí. Hledám viníka. To ON za všechno nepřijemné může.

A pak se objeví chytráci, co dobře naši náuru znají a dovedou odhadnout, kdy a jak naše věkovité brblání zneužít pro vlastní prospěch. Nemají žádný patent na rozum. Dokonce ani neumějí naznačit, jak by problémy, s nimiž se evropská – to jest i naše – společnost potýká, chtěli řešit. Jediné, co slibují, je více peněz do kapes lidu. Mnozí, které nezajímá budoucnost země, potomků, vzrůstající dluhy, velice mnozí na to slyší. Jde o ten půllitr levnějšího piva teď, že.

Když tak ti věrozvěstové lepších zítřků stojí na náměstích, před novináři, před kamerami a opakovaně křičí, jak je všechno špatně, jak jsme okradeni, zrazováni, obelháváni, hodně mi toho Honzu s jeho „sudkulatýtentupijetujekáratenturyje“ připomínají. Na rozdíl od Honzy však dobře znají význam svých slov. Vědí, co činí, vědí, že lžou. A vědí, že ten brblající národ na svou udičku chytí.

Vládnout v demokracii je přetěžké. Je potřeba vyslechnout, debatovat, hledat kompromis, který by nejvíce prospěl a nejméně ublížil. A to trvá, výsledek je nic moc a netrpělivost a nevole lidu roste. Už to říkal prezident Masaryk: tak demokracii bychom měli, teď ještě ty demokraty.

A nedávno jsem zaslechl asi takovouhle myšlenku:

Víte, co je největší chybou demokracie? Víra, že lid se poučí a zmoudří.

Stejně na to zmoudření poučeného lidu budu do posledního dechu věřit. Že by to bylo z pohádky do pohádky? EN

Neotálej někoho vyslechnout, ale s odpovědí nespíchej. Rozumíš-li něčemu, odpověz bližnímu, ne-li, polož si ruku na ústa.

Sir 5:11

RÁNO ZEMŘELA MAMINKA, ODPOLEDNE PŘIŠLI AGITOVAT DO JZD

František Matějka se narodil roku 1942 v Bystřeci u Jablonného nad Orlicí v čp. 64 na menší zemědělské usedlosti. Otec Josef Matějka (1900-1986) i matka Emílie (1907-1952) hospodařili na statku se sedmi hektary zemědělské půdy. Maminka pocházela také ze zemědělské rodiny, a to Vaničkových čp. 1, a celý život tvrdě pracovala. František měl dva starší sourozence - bratra Josefa (1933-1987) a sestru Annu (1936).

Život na vesnici v první polovině 20. století byl tvrdý. „V letních měsících se vstávalo brzo ráno, a sekaly se pícniny. Žně, sběr brambor, poklizení hnoje ve chlévě, to vše se dělalo ručně,“ popisoval pamětník. Zároveň ale také plný kultury a sociálních vazeb. Pořádaly se dožínky a další akce pro veřejnost, hrálo se ochotnické divadlo. Otec Josef Matějka měl v obci velkou autoritu. Pečlivý, klidný, sám byl od sedmnácti let členem hasičského sboru v Bystřeci, hrával a režisoval divadla, jako člen Orla dělal cvičitele a jezdil cvičit na různá orelská setkání. Také maminka Emílie hrála divadla a cvičila v Orlu.

František byl od malička veden v duchu katolické náboženské tradice, jak bylo ostatně příznačné pro celý podorlický kraj. I to byla vedle předávání morálních hodnot příležitost k utužování sociálních vazeb. „V Hospodě u Špičáků se v neděli po bohoslužbě sešli místní muži. Kdo měl svátek nebo narozeniny, tomu se zazpívalo, dali po kapičce a šli domů k obědu. Lidé se hodně družili a byli společenšší,“ vyprávěl František Matějka.

Není zralý pro vstup do JZD

V roce 1948 nastoupil do první třídy místní školy. Jiná doba nastala nejen malému školákovi, ale všem lidem. Ačkoli byl František ještě dítě, 50. léta hodnotí jako nejhorší dobu svého života. Zemědělskou obec osudově narušila násilná kolektivizace a pronásledování soukromých hospodářů, které vyústilo ve vynucený vstup všech zemědělců do Jednotného zemědělského družstva (JZD) Bystřec. Hospodáři dostali brzy po znárodnění předepsané povinné dodávky státu. Zejména pro sedláky s větší výměrou polností byly nesplnitelné, s cílem donutit všechny vstoupit do JZD. Za mnoha zemědělci v obci začali docházet agitátoři z různých továren i z řad místních komunistů. Stejně tak za otcem Josefem, který byl pro lidi v obci přirozenou autoritou. „Naléhali na něj, aby přesvědčoval druhé zemědělce o nutnosti vstoupit do JZD. Bylo to pro něj těžké. Nemohl vzdorovat přímo, protože my jsme byli mladí, a kdyby řekl něco, co se jim nelíbilo, mohli ho pokutovat nebo nějak diskriminovat nás děti,“ vysvětloval jeho syn František.

„Jejich návštěvy byly velice nepříjemné. Nosili nám třeba letáky, na kterých byl u karikatury mého otce nápis: ‚Pane Matějka, vy

ještě nejste zralý pro vstup do JZD!?!‘“ dodal.

„Nejhorší však bylo v celém mém životě to, že 5. září 1952 ráno nám zemřela maminka na rakovinu žaludku. Ten samý den jsme měli mít splněné povinné dodávky, ale neměli jsme, takže jsme byli nuceni půjčit si obilí od souseda, a postupně mu to vrátit. Navíc odpoledne přišli za tatínkem z agitační komise přesvědčovat ho do JZD,“ vzpomínal pamětník. Bez špetky soucitu, nad tělem mrtvé maminky v domě, soudruzi popisovali rodině zářnou budoucnost v JZD.

Desetiletý dožil krávy

Bratr Josef musel v říjnu 1952 nastoupit jako politicky nespolehlivý na vojenskou základní službu k PTP. Nejprve do Klatov, pak stavěli v Květné u Poličky podzemní garáže a muniční sklady. Potkal tam řadu stejně postižených kluků ze zemědělských rodin. Sestra v té době chodila na gymnázium v Králíkách. Desetiletý František tedy s otcem zbyli doma na hospodaření a odvádění dodávek. „Ze začátku to bylo kruté. Vše se dělalo ručně. Jezdíl jsem s kravami po poli, když jsme seli obilí, musel jsem se naučit dojít krávy. Než jsem šel na osmou hodinu ráno do školy, musel jsem pomoci s úklidem hnoje a krmením ve chlévě. Když jsem přišel ze školy, znova mě čekala práce – sušení sena, sběr brambor, výmlat obilí,“ popisoval František Matějka. V té době chovali pět krav, tři jalovice, tři vepře, slepice. Měli předepsanou dodávku mléka, vajec, obilí. A dařilo se jim plnit, dokonce ještě v některém období mohli svými produkty podporovat sousedy, kterým se plnit nedařilo. „Vzpomínám na proutěnou tašku, kam se vešlo sto kusů vajec, to jsme nosili do výkupny. Dodávali jsme tři vepře za rok, zrniny, brambory, při domácí zabijačce se musely odevzdávat kosti a kůže,“ vypočítával pamětník. Také mamčin bratr se stal obětí kolektivizace, když ho v 50. letech jako neplněči dodávek uvěznil na dva roky na Borech.

Ještě v roce 1952 vstoupila do JZD – kromě tří zemědělců, kteří odolávali – celá vesnice. „Náš dobytek odvedli, nechali nám jen půl hektaru pole, záhumenkovou krávu a slepice k vlastní obživě,“ uvedl. Záhy ale většina zemědělců vystoupila, nebo dostala oznámení, že jsou z JZD vyloučeni. Teror vůči sedlákům vyvrcholil v roce 1953, kdy postupně z Bystřece násilně vystěhovali tři nezlomné rodiny. V červnu 1953 vyvezli na otevřeném nákladním voze Hrdinovy do Jižních Čech. „Dobře jsme se znali, protože jejich syn Jan Hrdina se mnou chodil do třídy,“ podotkl.

Předurčen k zemědělství

Většina zemědělců v obci v polovině 50. let z JZD vystoupila. X. sjezd KSČ v roce 1954 ovšem vyzval k opětovnému zesílení trestání „neplněčů“ a komunistický režim opět zesílil štvavou propagandu s cílem zlikvidovat selkický stav. Také v Bystřeci nakonec donutili

všechny zemědělce vstoupit v roce 1958 do JZD. Tehdy se tam postavil první kravín, do kterého svezli krávy od soukromých zemědělců. Přestože agitační komise barvitě popisovala skvělou budoucnost, opak byl pravdou. Rozvoj zemědělství byl daleko pomalejší než průmyslu. Vše se dělalo ručně, neexistovaly velkokapacitní kraviny, vepřiny, sklady, nebyla mechanizace. Mírou výkonu byla pracovní jednotka, která byla normovaná JZD na určitou konkrétní práci, třeba za určitý počet arů posekaných kosou. Zpočátku se dělala jedna jednotka denně, a měla hodnotu sedmi, později čtrnácti korun.

František v roce 1952 nastoupil do měšťanky v Jablonném nad Orlicí a v roce 1956 na roční Zemědělskou učňovskou školu v Lanškrouně, v letech 1959-1961 Zemědělskou mistrovskou školu v Lanškrouně. Pak nastoupil do JZD, kde ho čekala těžká manuální práce na poli i v chlévě - nakládání a rozhazování hnoje, ruční rozhazování hnojiva z rozsívky, ve žních stavění panáků, sušení a obracení, kupování sena, sběr nebo sázení brambor. Sám by se nejráději viděl jinde, ale otec ho předurčil k tomu, že převezme rodný statek, a tak poslechl.

Zemědělství zaostávalo

Na vojnu do Českého Krumlova nastupoval 1. září 1961 - o měsíc dřív, než bylo v plánu, kvůli vzrůstajícímu mezinárodnímu napětí v souvislosti se stavbou Berlínské zdi. Sloužil jako řidič u dělostřelců. Před vojnu bylo v JZD patnáct mladých traktoristů. Když se František v roce 1963 vrátil, nezbyl tam nikdo. Práce v zemědělství nelákala. Oproti průmyslu měli pracovníci v zemědělství menší platy, a v určité době neměli ani nárok na státní přídatky na děti. František dělal v JZD Bystřec, později v JZD Podorlicko Mistrovice traktoristu. Po operaci páteře a dálkovém doplnění středoškolského vzdělání na Zemědělské technické škole v Lanškrouně v letech 1978-1983, dělal zootechnika. Situace v zemědělství se postupně

zlepšovala. Jako vedoucího pracovníka ho pak několikrát přesvědčoval předseda JZD, aby vstoupil do KSČ. František ale napotřetí rázně odmítl, a vymluvil se na svého otce a manželku.

I v JZD pořádali různé akce pro veřejnost - estrády, dožínky, českou besedu. Lidé se uměli bavit a měli kam chodit. Dál se hrála divadla, i když s oficiálním dohledem Osvětové besedy Ústí nad Orlicí nad každou hrou. „Tatínek musel mít na každou hru souhlas kulturního referenta. Jednou jsme tam jeli

s hromadou divadelních scénářů. Ten člověk, co to měl na starosti, si to přečetl a řekl: ‚Tak Josefe, musím tě zklamat, ale ani jedno z těchto divadel se nemůže hrát.‘ Dodnes si pamatují jeho slova. Povolili nám ‚Naše furianty‘ a ‚Marjánka, matka pluku‘, upřesnil.

Pokuta

V roce 1968 se Josef oženil s Marií Killarovou (1947) z Bystřece čp. 116. I ona pocházela ze zemědělské rodiny s osmi dětmi. Měli dvacet hektarů polností a v 50. letech se marně snažili plnit dodávky. ‚Vycházel u nás časopis ‚Nová vesnice Lanškrounska‘, kde byl pokaždé nějaký štvavý článek o zemědělci, kteří neplnili dodávky. Jednou tam psali také o Killarových. Protože neoseli hektar lnu, dostali za to tehdy pokutu dvacet tisíc korun, což byla na tu dobu velká částka,‘ popisoval pamětník.

Manželé bydleli s otcem Matějkou na jejich statku, než v roce 1975 postavili vlastní rodinný dům. Narodilo se jim pět dcer. V roce 1968 Miroslava, v roce 1969 Maruška, která záhy zemřela na leukemii, v roce 1972 Jana, v roce 1973 Ivana a v roce 1978 Jaroslava. Marie Matějková pracovala od svých čtrnácti let v rostlinné výrobě v JZD, na zimní práce chodili na brigádu do Tesly Jablonné. Později pracovala v živočišné výrobě v JZD Bystřec a JZD Mistrovice.

Vincence zastřelili

Zajímavým exkurzem v rodinné historii je odkaz na pamětníka strýce Vincence Ma-

tějku (1894-1945), bratra jeho otce Josefa, a majora dělostřelectva.

Vincenc se narodil v Bystřeci čp. 64 a po studiu na Hospodářské škole v Chrudimi byl povolán na vojnu. Se svým bratrem Josefem a otcem Vincencem se zakrátko ocitli v uniformě rakouské armády v první světové válce. Když válka skončila, v armádě už zůstal. Zúčastnil se bojů s Maďary na Slovensku, sloužil v Mukačevu, Haliči, Bardějově. Na Slovensku poznal svoji manželku Jolanu (1898-1977), se kterou se v roce 1922 oženil. Později ho přemístili do Hradce Králové. V době služby u vojska měl dva až tři koně, s nimiž se účastnil různých závodů. V roce 1939 byla Československá armáda zrušená a Vincenc přišel do Dvora Králové nad Labem, kde měl na starosti zásobování obyvatel.

Před koncem války vrcholily přípravy na ozbrojené povstání. Vojenským velitelem byl jmenován Vincenc Matějka. Místem odporu byla německá továrna Junkers, kde se soustředilo asi 250 ozbrojených německých mužů. 5. května 1945 po volání pražského rozhlasu o pomoc propuklo povstání i ve Dvoře Králové. Němci ostřelovali okolí. Major Matějka se s nimi rozhodl vyjednat a vydal se na motocyklu za nimi. Přestože on i jeho spolujezdec byli označeni jako vyjednaváci, Němci je na místě zastřelili. Ten den padla ve Dvoře Králové další desítky českých obyvatel. Rodina převezla tělo Vincence Matějky do Bystřece, kde ho 26. května 1945 pohřbili. Manželka Jolana nesla odchod svého muže velmi těžce, a psychicky onemocněla.

František Matějka dodnes po svém strýci uchovává prostřelenou tabatěrku, válečná vyznamenání z obou válek, ocenění z řady jezdeckých závodů několik fotografických alb. 5. května 2024 v rodném domě čp. 64 uspořádal slavnost u příležitosti odhalení pamětní desky bystřeckému rodákovi Vincenci Matějkovi. ‚Tím jsem si splnil sen. Chtěl jsem, aby se na něj nezapomnělo, a aby po nás něco zůstalo,‘ vysvětlil.

Sám pamětník byl a stále je v obci velmi činný. Hrál divadla, dvaadvacet let dělal starostu hasičského okrsku, deset let byl ve výkonném výboru okresního sdružení, za více než dvě stě odběrů krve se stal zasloužilým dárce krve, ke svým osmdesátým narozeninám dostal od ústředí ocenění ‚Zasloužilý hasič‘. Ze zemědělské historie Bystřece nezbylo takřka nic. Přestože po sametové revoluci se tam v 90. letech řada lidí znova pustila do soukromého hospodaření, dnes toto odvětví nikoho nepřitahuje. Za důležité pro mladou generaci považuje osobně se setkávat s druhými lidmi a spokojenost. ‚Mám průměrný důchod, protože jsem dělal v zemědělství, ale jsem spokojený. Nechápu lidi, kteří mají slušný důchod, a jsou nespokojení,‘ uzavřel František Matějka.

www.pametnaroda.cz/M

Cítím docela obyčejnou vděčnost

Za to, že jsem a vnímám
Za to, že vidím a slyším
Za to, že miluji a mám rád
Za kamarády z dětství
Za to, že obdivuji spoustu lidí a mohu si jich vážit
Za chyby, ze kterých jsem se poučil
Za to, že jsem zdravý a mám pohodu
Za to, že mám přátele i nepřátele
Za dvojčata hloupost i moudrost
Za to, že věřím v lidskost
Za prohry, které mě poučily o iluzi z vítězství
Za šumící lesy i mořské vlny
Za slané moře, které je pro mě sladké
Za vítr, který hladí tvář a vrší závěje sněhu
Za šustot, se kterým vítr uklízí na podzim listí
Za šťastný dětský smích
Za stáří, které nevnímám
Za paměť i zapomnění
Za víru, která nás nevtáhne do víru
Za chvějivé hromy a blesky
Za déšť, který napájí a myje náš svět
Za ticho silnější než hluk
Za žízály a hraboše kypřící půdu
Za hmyz opylující květy
Za ptáky mouchojedy
Za nemoci, ze kterých jsem se vyléčil
Za utrpení, které nás vždy obohatí
Za ženskou hebkost
Za střelu, která nás minula
Za všechno, co jsem od života dostal i nedostal
Za chuť, kterou měřím svět
Za ty, kteří šli kus cesty mým životem
Za lásku, kterou nám dali nebo mohli dát rodiče
Za schopnost vnímat vesmír, který nám umožňuje ještě přežívat
Za návrat všech, co se mnou pluli po moři
Za možnost žít naplno a nebát se
Za hřbitovní ticho v hlučném světě
Za to, že vůbec něco je

Rudolf Krautschneider

Materiální věci nám pomáhají přežít. La jsou důležité, ale nenaplňují náš život: to může učinit pouze láska.

A aby se tak stalo, je třeba jít cestou lásky, která si nic nenechává pro sebe, ale o všechno se dělí. Láska se dělí o všechno.

A co nám Bůh zjevil? Cestu života, který trvá věčně, a chuť chleba, která sytí nad veškerou míru. Pravým chlebem totiž byl a je Ježíš, Otcův milovaný Syn, který se stal člověkem. Přišel a sdílel naši chudobu, aby nás přivedl k radosti z plného společenství s Bohem a s našimi bratry a sestrami.

Z Františkovy promluvy 4.8.

Poslední projevy prezidentů

Naším přirozeným tmelem musí zůstat solidarita, snášenlivost a zodpovědnost.

Zuzana Čaputová

Občas jsem se setkával se závistivými a z komplexovanými nulami. Na tyto nuly zapomenou první den svého starobního důchodu.

M. Zeman

MÍSTO PŮSTU OD MASA navrhuje František jednoduché činy lásky

Pozdrav každého vždy a všude
Poděkuj (i když se to od tebe „nečeká“)
Připomeň ostatním, že je máš rád
Lidi, které potkáváte každý den, zdrav
s radostí
Naslouchej druhému s láskou, bez předsudků
Buď pozorný k těm, kteří tě potřebují
Zastav se k pomoci potřebnému
Snaž se pozvednout náladu sklíčenému
Raduj se z dobra nebo úspěchu druhého
To, co nepoužíváš, daruj někomu, kdo to po-
třebuje
Je-li potřeba pomáhat jinému, vzdej se odpo-
činku
Upozorni druhého na jeho chybu s láskou,
nebuď ticho ze strachu
Prohlubuj vztahy s blízkými
Pomáhej druhým překonávat překážky
Zavolej svým rodičům, pokud máš to štěstí,
že žijí
Nemlč ke zlu a nepluj s proudem

Zdrž se urážek a používej laskavá slova
Jsi-li nespokojen, všímej si, kolik dobrého je
okolo tebe
Všímej si pokroku a pěstuj si vděčnost
V hněvu se obrať k trpělivosti a jemnosti
Proti pesimismu si pěstuj naději, že úsilí
o dobro má smysl
Ve starostech mysl na Boha, který nás má
rád
Místo stěžování si věnuj něčemu užitečnému
Místo nadávání si všímej dobrého díla lidí
i Boha
Místo smutku a hořkosti se raduj z přátelství
Boha a blízkých
Odvrát se od sobectví a mysl na potřebné
Neživ v sobě křivdy, všímej si milosrdenství
Božího k tobě
Od neodpuštění se vydej cestou dobré vůle
ke smíření
Posti se od mnoha slov, dopřej si ticho a na-
slouchání druhým

Pokud prožijeme takovýto způsob půstu, náš
každodenní život se naplní Pokojem, důvě-
rou, vděčností a štěstím.

LITANIE SE VŠEMI SVATÝMI

Pane, smiluj se. - Pane, smiluj se.
Kriste, smiluj se. - Kriste, smiluj se.
Pane, smiluj se. - Pane, smiluj se.
Se svatou pannou Marií, tvou matkou – chvá-
líme tvé jméno.
*Silná žena překonávající chudobu, utrpení,
útek, exil. Schopná odvážných rozhodnutí, so-
lidární. Maria představuje ženskou tvář
církve.*
S archanděly Michaellem a Gabrielem – chvá-
líme tvé jméno.
*Michael, doslova „Kdo je jako Bůh?“, vítěz
nad démonem. Je vzpomínán při exorcismech,
které jsou součástí katechumenátu.*
*Gabriel znamená „Bůh je mocný“. Zmiňuje
jej kniha Daniel a Lukášovo evangelium.*

Se všemi božími anděly – chválíme tvé jmé-
no.
*Např. další archanděl zmiňovaný v bibli,
Rafael, a „tisíce archandělů a desetitisíce an-
dělů, cherubové i serafové“ (z liturgie sv. Jana
Zlatoustého)*
S královnou Ester – chválíme tvé jméno.
*Manželka perského krále. Patronka dívky, kte-
rá je dnes pokřtěna.*
S patriarchy a proroky – chválíme tvé jméno.
Obsáhla množina SZ postav.
Se svatým Janem Křtitelem – chválíme tvé
jméno.
*Předchůdce Páně, Ježíš byl zřejmě jeho
učedníkem, s ohledem na Ježíšův křest zmi-
ňován na čelném místě.*
Se svatým Josefem – chválíme tvé jméno.
*Ježíšův otec, který jej vychoval, povoláním
tesař. Věrný své manželce.*
Se svatým Petrem a Pavlem – chválíme tvé
jméno.
*Neformální autorita mezi Dvanácti, povo-
láním rybář;
Gamalielův žák, farizej, římský občan, misio-
nář, povoláním stanař*
Se svatým Ondřejem a Jakubem – chválíme
tvé jméno.
*Rybář, bratr Petra, má významné místo
v řecké církvi. Spolu s předchozí dvojicí před-
stavují různé důrazy téže církve: pravoslavi,
katolictví a protestantství.*
*Starší ze synů Zebedeových, spolu s Petrem a
svým bratrem Janem měli k Ježíši nejbliže.*
Se svatým Janem – chválíme tvé jméno.
*Jeden ze Dvanácti, jediný se nebál stát pod
křížem. Býval považován i za autora čtvrtého
evangelia.*
Se svatou Máří Magdalénou – chválíme tvé
jméno.
*Členka Ježíšovy družiny; jedna z prvních, kte-
ré se Zmrtvýchvstalý ukázal; původním povo-
láním snad prostitutka.*
Se všemi svatými apoštoly a evangelisty –
chválíme tvé jméno.
*Množiny, které podle současného poznání ne-
mají průnik.*
Se svatým Štěpánem a Vavřincem – chválíme
tvé jméno.

*Řecky mluvící Žid, jáhen, martyr (svědek)
Kristův. Ukamenován v Jeruzalémě asi r. 36.
Jím začíná v litaních oddíl mučedníků a mu-
čednic.*
*Arcijáhen římské obce za papeže Sixta II., kte-
rý měl na starosti majetek církve a charitu. Při
pronásledování ve 3. stol. před smrtí mučen
ohněm.*
Se svatým Ignácem z Antiochie – chválíme
tvé jméno.
*Biskup v syrské Antiochii, třetím největším
městě římské říše na přelomu 1. a 2. stol., kte-
ré bylo kolébkou křesťanství. Napsal obsáhlé
listy sedmi obcím. Byl hozen v amfiteátru šel-
mám.*
Se svatým Hippolytem a Cypriánem – chvá-
líme tvé jméno.
*První římský „vzdoropapež“. Spolu s legi-
timním biskupem oba zemřeli smíření ve vy-
hnanství, Biskup v Kartágu. Zasloužil se, aby
odpadli od víry v době pronásledování mohli
konat pokání a vrátit se do církve*
Se svatou Markétou a Kateřinou – chválíme
tvé jméno.
*Dle legendy konvertitka popravená v Antio-
chii v době Diokleciánova pronásledování.
Rovněž legendární mučednice ze stejného ob-
dobí, princezna v Alexandrii. Obě velmi po-
pulární ve středověku.*
Se svatým Václavem a Vojtěchem – chválíme
tvé jméno.
*Český kníže z počátků křesťanství v 10. stol.
Prosazování křesťanského způsobu vlády na-
razilo na odpor šlechty vedené jeho vlastním
bratrem a vedlo k vraždě Václava. Bratr Bo-
leslav se později obrátil a byl dobrým
panovníkem.*
*Druhý pražský biskup z 10. stol. Slavníkovec,
který byl několikrát vypuzen ze země. Zemřel
jako mučedník při neúspěšné misii v Prusku.
Jediný světec na pražském biskupském stolci.*
Se svatým Janem Nepomuckým – chválíme
tvé jméno.
*Generální vikář pražského arcibiskupa Jana
z Jenštejna ve 14. stol. Věrnost arcibiskupo-
vovi, který byl ve sporu s panovníkem, mu vy-
nesla mučednickou smrt.*
Se svatým Janem Husem a Jeronýmem Praž-

ským – chválíme tvé jméno.
Římskokatolický kněz, vysokoškolský učitel, reformátor církve. Odsouzen v r. 1415 koncillem v Kostnici a předán světské moci k popravě upálením.
Husův přítel, žák a druh v životě i ve smrti. S Dietrichem Bonhoefferem a Oscarem Romeroem – chválíme tvé jméno.
Luterský pastor, člen Význačské církve, pro účast v protihitlerovském odboji zatčen a koncem války popraven.
Salvadorský arcibiskup, zastávce otevřené církve, spojován s teologií osvobození. Zastřelen během bohoslužby v r. 1980. V římské církvi kanonizován až současným papežem. S Maxmiliánem Kolbem a Josefem Štemberkem z Lidic – chválíme tvé jméno.
Polský františkán, zapojen do protinacistického odboje. V koncentračním táboře Auschwitz-Birkenau se rozhodl podstoupit smrt hladem na místo otce čtyř dětí.
Farář, který zůstal věrně, ačkoli nemusel, se svými spoluobčany až do konce.
S Josefem Toufarem z Čihoště – chválíme tvé jméno.
Český římskokatolický kněz umučený StB v r. 1950.
S Přemyslem Coufalem a Pavlem Švandou – chválíme tvé jméno.
Tajný římskokatolický kněz a opat zavražděný StB v r. 1981.
Synovec kardinála Špidlíka rovněž zavražděný StB o několik měsíců později.
S bratrem Rogerem z Taizé – chválíme tvé jméno.
Zakladatel a převor ekumenické komunity v Taizé zavražděný duševně nemocnou ženou v r. 2005
Se všemi svatými mučedníky a mučednicemi – chválíme tvé jméno.
V obdobích pronásledování prvních třech století velmi početná, většinou anonymní skupina. Z nedávno minulých vždy vzpomenu na Jerzyho Popiełuszka.
Se svatým Augustinem – chválíme tvé jméno.
Biskup v Hippo v severní Africe ve 4. stol.

v době civilizačního zlomu. Jeden z nejdanejších duchů své doby uvěřil v Krista a zcela změnil svůj život.

Se svatým Athanasiem – chválíme tvé jméno. Alexandrijský patriarcha ve 4. stol. Zastávce rozhodnutí nicejského sněmu proti učení alexandrijského kněze Aria. Díky tomu šikanován císařem. 20 let musel být ve vyhnanství.

Se svatým Basilem a Benediktem – chválíme tvé jméno.

Biskup v Caesareji ve 4. stol. Organizátor východního mnišského života.

Ital na přelomu 5. a 6. stol. Zakladatel západního mnišského života. Zasloužil se o kulturní a náboženský rozvoj Evropy. Se svatým Vincencem z Lerina – chválíme tvé jméno.

Francouzský mnich a kněz v 5. stol. (Nejen) ve starokatolické církvi oblíbený pro výrok: katolické je to, v co všude, vždycky a všichni věřili.

Se svatým Cyrilem a Metodějem – chválíme tvé jméno.

Původně filosof-diplomat a státní úředník. Řekové v 9. stol. pověřeni Konstantinopolským patriarchou k misii. Působili v již velmi napjatých vztazích mezi východní a západní církví.

Se svatým Willibrordem z Utrechtu – chválíme tvé jméno.

Anglosaský benediktinský mnich a misionář v 8. stol. Biskup v Utrechtu. Patron Utrechtské unie.

Se svatým Bernardem z Clairvaux – chválíme tvé jméno.

Teolog, filosof, mystik 12. stol. Cisterciácký opat.

Se svatým Františkem a Dominikem – chválíme tvé jméno.

Ital, zakladatel Řádu menších bratří, ekolog Španěl, zakladatel Řádu bratří kazatelů, oba zač. 13. stol.

Se svatou Kateřinou Sienskou – chválíme tvé jméno.

Italka ve 14. stol. Ač negramotná, diktovala spisy, usmířovala rozbroje. Zasloužila se o návrat papeže z Avignonu.

Se svatou Terezií z Avily – chválíme tvé jméno.

Se všemi svatými a světicemi Božími – chválíme tvé jméno.

Největší množina z dosud uvedených.

I když jsme hříšníci – prosíme tě vyslyš nás
Obnov církev v pravdě a posiluj ji v lásce – prosíme tě vyslyš nás

Naplňuj svým Duchem všechny, kterým jsi svěřil službu v církvi – prosíme tě vyslyš nás
Žehnej své služebnici Ester, která se ve křtu narodila k novému životu – prosíme tě vyslyš nás

Žehnej svým služebníkům Vojtěchovi, Daně a Petrovi, které jsi povolal ke službě v církvi – prosíme tě vyslyš nás

Daruj národům světa mír, spravedlnost a svobodu – prosíme tě vyslyš nás
Bud' blízko vězněným, osamělým a utlačovaným – prosíme tě vyslyš nás
Dej všem našim zemřelým věčný život – prosíme tě vyslyš nás
Ježíši Synu Boha živého – prosíme tě vyslyš nás
Kriste uslyš nás – Kriste uslyš nás.

Španělka v 16. stol., karmelitánka, mystička
Se svatou Anežkou a Zdislavou – chválíme tvé jméno.

Česká přemyslovská princezna, řeholnice; Česká šlechtična, řeholnice, zakladatelka špitálů, obě v 13. stol.

Se svatým Garmelbertem – chválíme tvé jméno.

Bavorský kněz v 8. stol. Zřejmě významný pro některého ze světců.

Kriste vyslyš nás – Kriste vyslyš nás

Getsemany říjen 2024

K PŘÍPRAVĚ NA BOHOSLUŽBY O NEDĚLÍCH A SVÁTCÍCH

neděle 6.10. 9.30 Orlice **27. v mezidobí** Žid 2,9-12 Mk 10,2-16

sobota 12.10. 18 h. Letohrad
neděle 13.10. 8 h. Lukavice **28. v mezidobí** Mdr 7,7-11 Ž 90
 9.30 Kunčice - posvícení **Žid 4,12-13**
 Mk 10,17-30

sobota 19.10 18 h. Letohrad - posvícení
neděle 20.10. - misijní 29. v mezidobí
 8 h. Lukavice Iz 53,10-11 Ž 33
 9.30 Orlice - posvícení **Žid 4,14-16**
 Mk 10,35-45

sobota 26.10. 18 h. Letohrad
neděle 27.10. 8 h. Šedivec - posvícení Jr 31,7-9 Ž 126
 9.30 Orlice **Žid 5,1-6** Mk 10,46-52

pátek 1.11. Slavnost všech svatých
 16:30 h. Lukavice
 18 Letohrad

sobota 2.11. Památka zesnulých
 16:30 h. Mistrovice
 18 Letohrad

neděle 3.11. 8 h. Lukavice **31. v mezidobí** Jer 31,7-9 Ž 126
 9.30 Orlice **Žid 5,1-6** Mk 10,46-52

sobota 9.11. 18 h. Letohrad
neděle 10.11. 8 h. Lukavice **32. v mezidobí** 1 Král 17,10-16 Ž 146
 9.30 Orlice **Žid 9,24-28** Mk 12,38-44

Nedělní bohoslužby v Mistrovicích budou pokračovat po rekonvalescenci pana faráře Vacka

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv, Václava v Letohradě

Adresa redakce: Hausenská 835, 561 51 Letohrad, tel. 465 620 357 • Redakce: Václav Vacek, Iva Marková, jazyková úprava Jana Kalousková • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz • uzávěrka je 20. každého měsíce
 Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741